

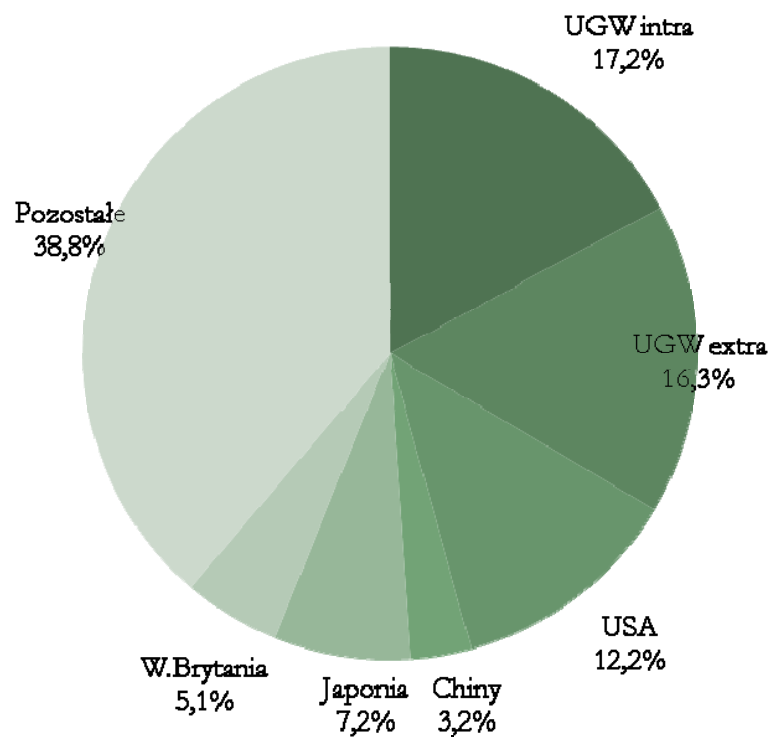
Wpływ wprowadzenia euro na stopień otwartości i zmiany strukturalne w handlu krajów strefy euro

PREZENTACJA WYNIKÓW

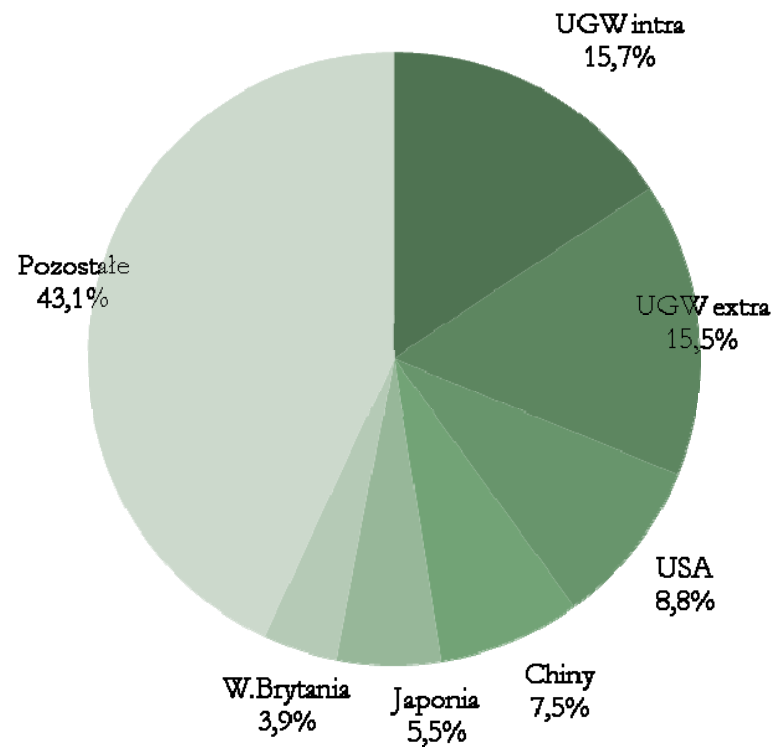
Wojciech Mroczek

Znaczenie strefy euro w światowym handlu

1996-1998

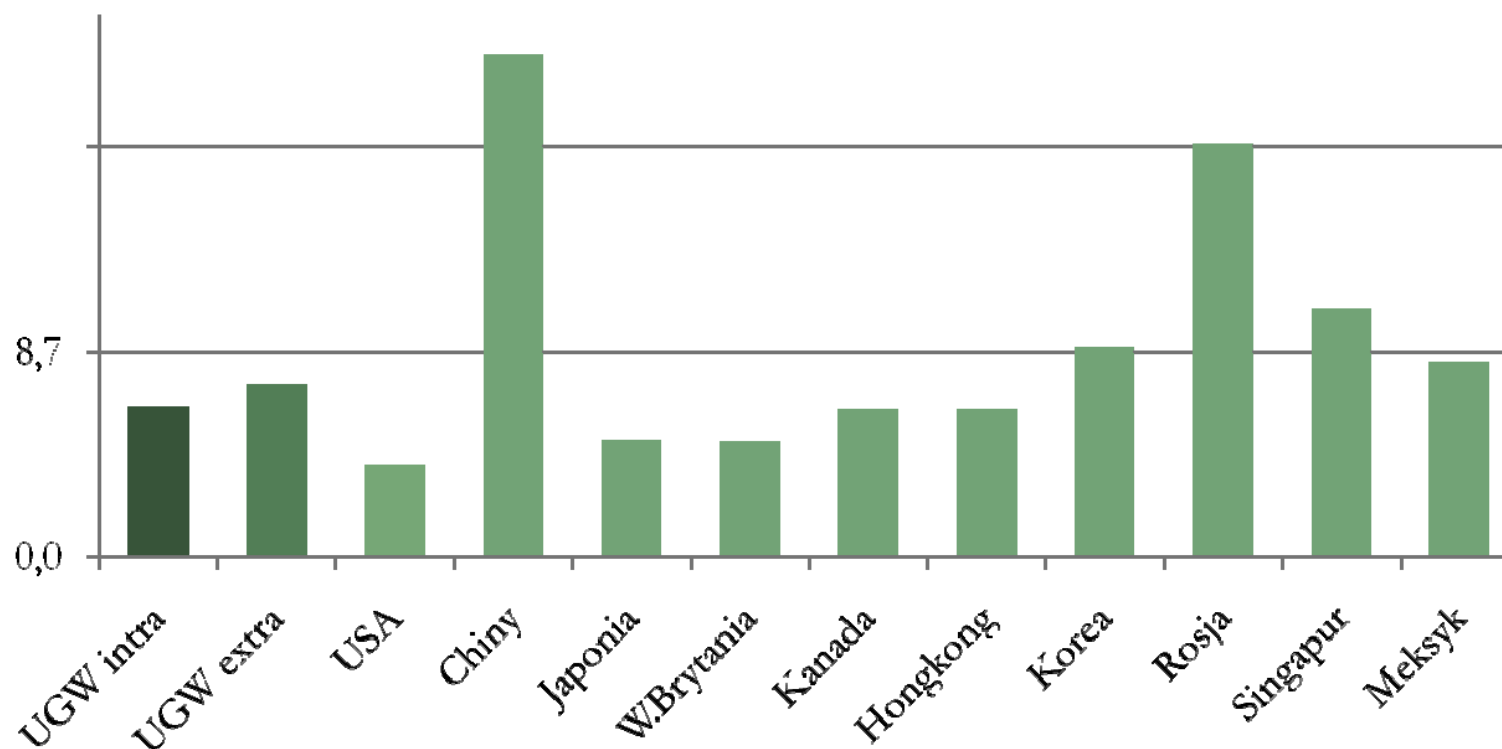

2004-2006

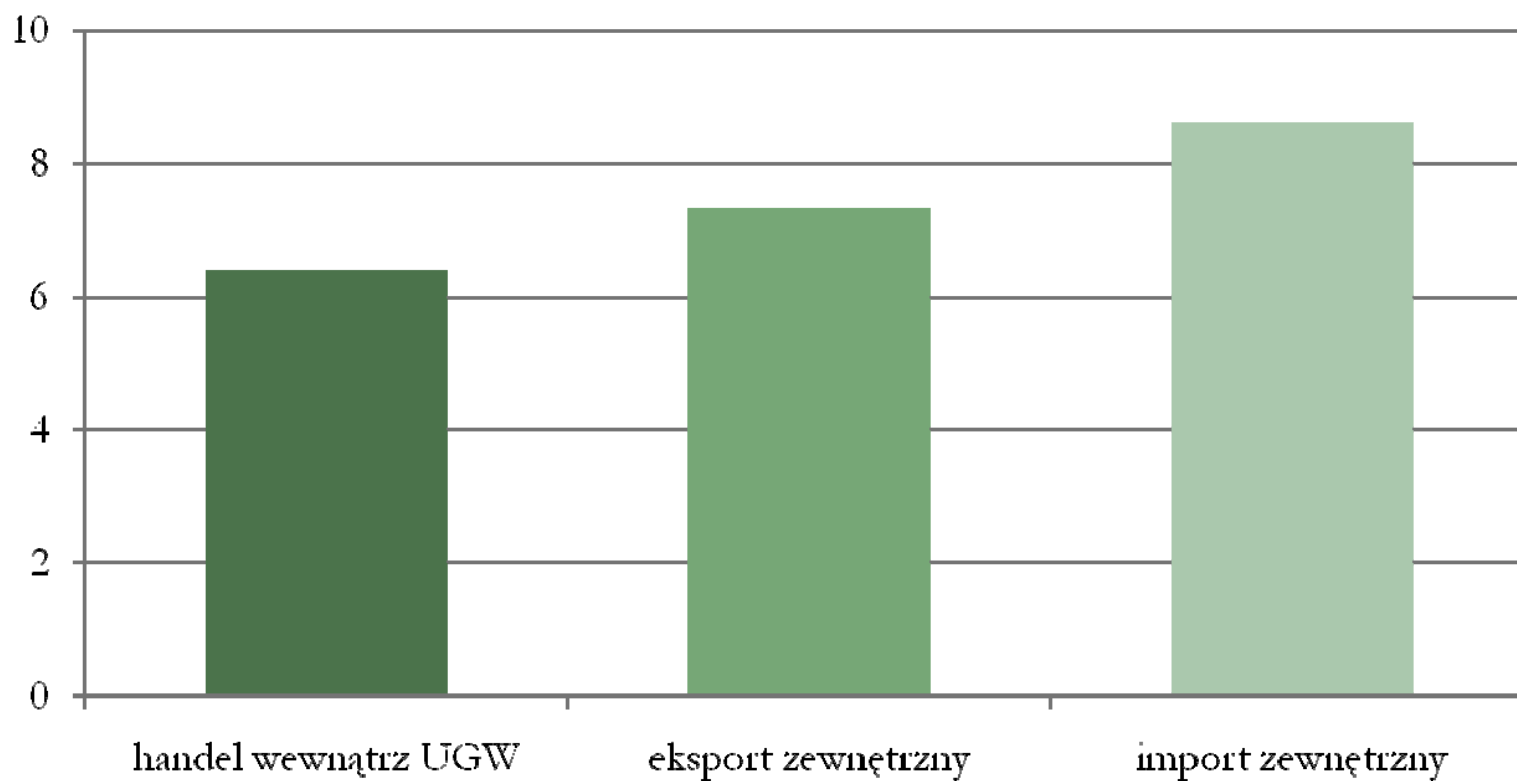
Czy wprowadzenie euro miało pozytywny wpływ na handel krajów UGW ?

Średni roczny wzrost eksportu największych eksporterów w latach 1999-2006

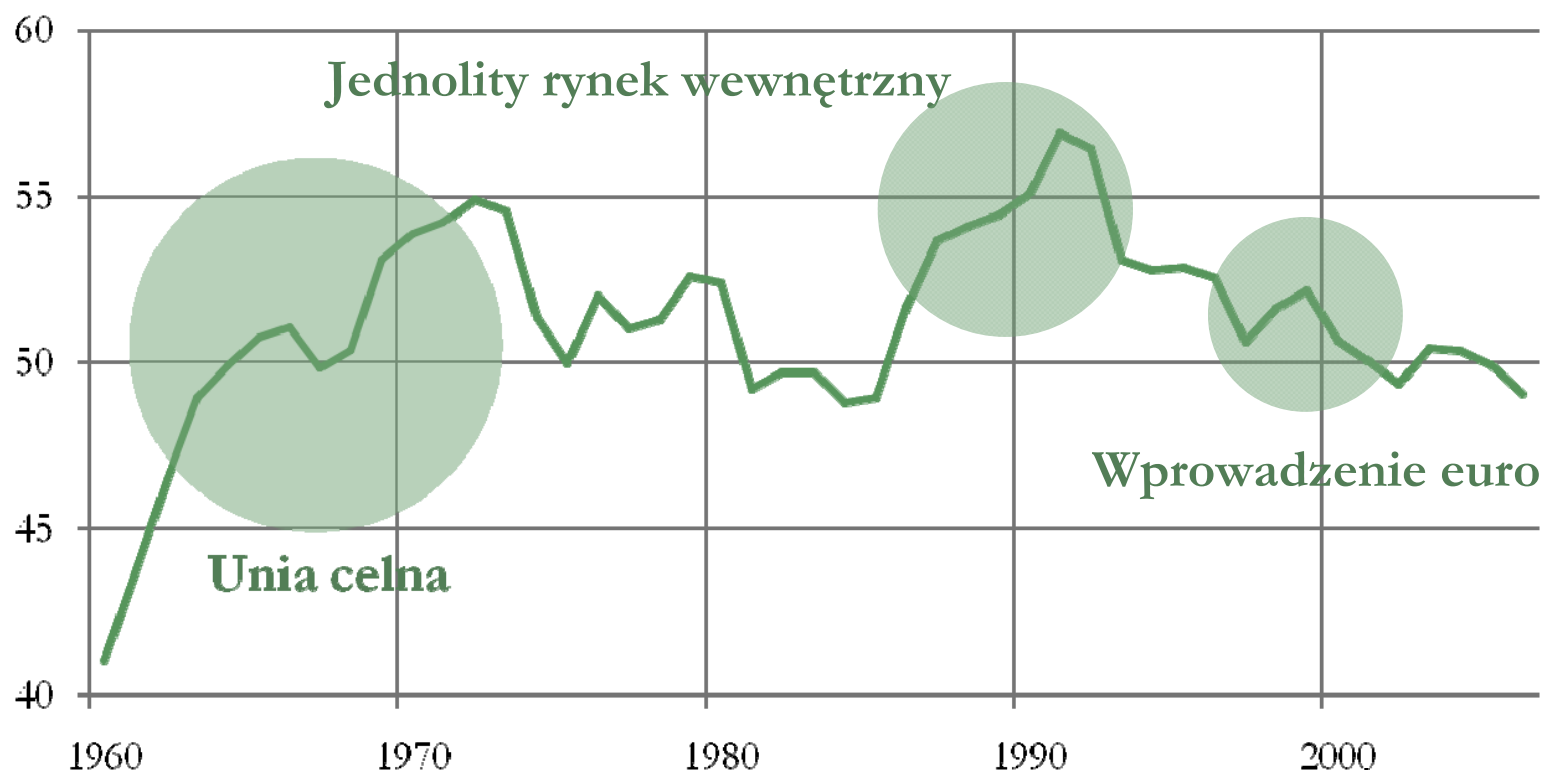
Czy wprowadzenie euro miało pozytywny wpływ na handel krajów UGW ?

Średni roczny wzrost handlu strefy euro w latach 1999-2006 wg podstawowych kierunków

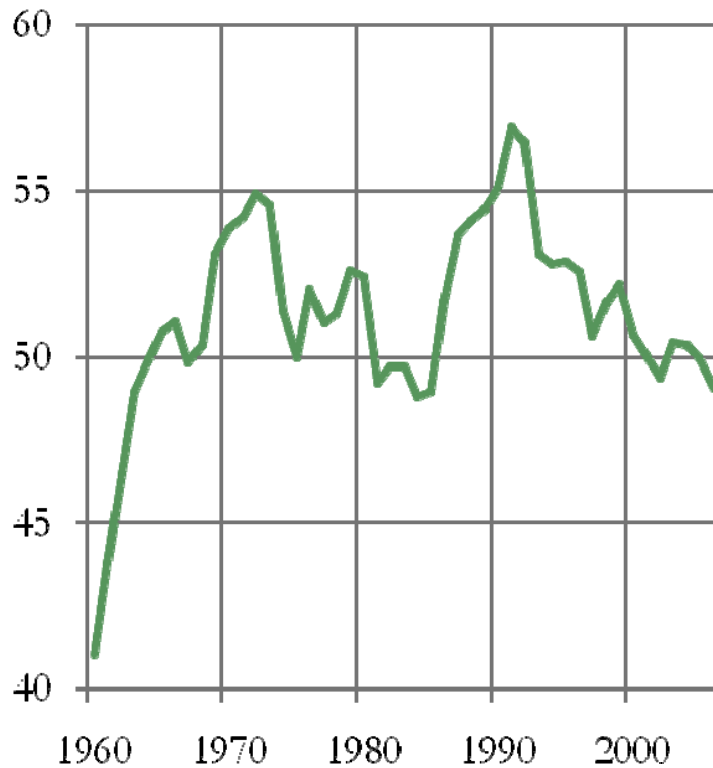
Czy wprowadzenie euro miało pozytywny wpływ na handel krajów UGW ?

Udział eksportu wewnętrznego w eksporcie strefy euro w latach 1960-2006

Czy wprowadzenie euro miało pozytywny wpływ na handel krajów UGW ?

Udział eksportu wewnętrznego w eksporcie strefy euro

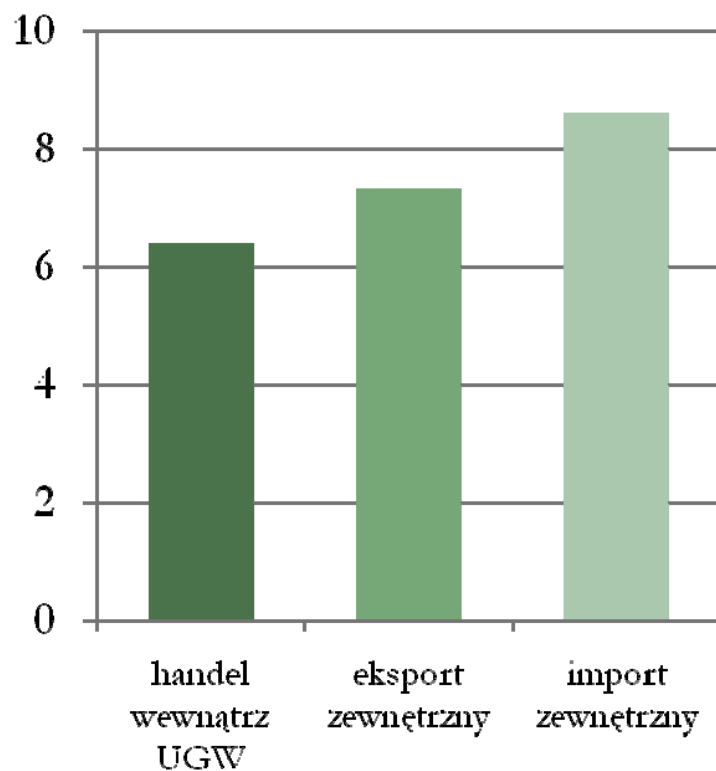
Przyczyny obniżenia się udziału rynku wewnętrznego

- Efekt kreacji handlu towarzyszący unii walutowej jest słabszy niż we wcześniejszych etapach integracji
- Efekt kreacji występuje nie tylko w handlu wewnętrznym ale też w handlu z krajami trzecimi
- Brak efektu przesunięcia handlu towarzyszącego unii walutowej
- Silniejszy wpływ czynników zewnętrznych

Czy wprowadzenie euro miało pozytywny wpływ na handel krajów UGW ?

Średni roczny wzrost handlu strefy euro w latach 1999-2006 wg podstawowych kierunków

Główne determinanty handlu strefy euro w latach 1999-2006

- Wyższy wzrost gospodarczy w otoczeniu zewnętrznym strefy euro
- Przewaga tendencji do aprecjacji euro
- Działalność korporacji wielonarodowych prowadząca do delokalizacji produkcji
- Silny wzrost cen surowców
- Rozszerzanie się procesu integracji
- Wzrost znaczenia w handlu krajów o niskich kosztach wytwarzania
- Wprowadzenie euro

Główne determinanty handlu strefy euro w latach 1999-2006

	Handel wewnątrz UGW	Eksport zewnętrzny	Import zewnętrzny
Wyższy wzrost gospodarczy w otoczeniu zewnętrznym UGW	↓	↑	
Aprecjacja euro	↓	↓	↑
Działalność korporacji wielonarodowych (delokalizacja produkcji)	↓	↑	↑
Wzrost cen surowców			↑
Rozszerzanie procesu integracji europejskiej	↓	↑	↑
Wzrost znaczenia w handlu światowym krajów o niskich kosztach wytwarzania	↓		↑
Wprowadzenie euro	↑	↑	↑

Wpływ euro na handel

- **Eliminacja ryzyka kursowego** w obrębie unii gospodarczej i walutowej.
  - Wprowadzenie euro wyeliminowało niepewność co do kształtowania się kursów walutowych na obszarze unii walutowej. W konsekwencji opłacalność transakcji zagranicznych stała się znacznie bardziej przewidywalna, co zapewnia większą swobodę i dynamikę prowadzenia działalności gospodarczej. Co prawda przedsiębiorcy mogą zabezpieczać się przed ryzykiem kursowym, zwłaszcza w krajach rozwiniętych, gdzie rynek arbitrażu walutowego, jest stosunkowo dobrze rozwinięty. W praktyce jednak nie mogą oni ubezpieczyć się całkowicie przed wszystkimi formami ryzyka związanymi ze zmianami kursów walut.
  - W większości badań nie udało się jednak zidentyfikować statystycznie istotnego negatywnego związku pomiędzy zmiennością kursów walutowych a wielkością handlu. Generalna konkluzja jest taka, że zmienność kursów sama w sobie nie jest znaczącym problemem dla gospodarek rozwiniętych jako całości. Dodatkowo w przypadku krajów, które są członkami strefy euro wpływ zmian kursowych we wzajemnych relacjach był jeszcze bardziej osłabiony przez wprowadzenie w 1979 r. mechanizmu kursów walutowych ERM, który stabilizował w dużym stopniu wzajemne wahania walut.

Wpływ euro na handel

○ **Obniżenie kosztów transakcyjnych.**

- Wprowadzenie wspólnej waluty pozwoliło eksporterom oraz konsumentom wyeliminować koszty transakcyjne związane z zarządzaniem wieloma walutami. Najważniejsze z nich to koszty kupna i sprzedaży walut, koszty prowadzenia odrębnych rachunków bankowych, operacje zabezpieczające przed ryzykiem kursowym (koszty te są wyższe dla walut, które nie są przedmiotem znaczących transakcji na międzynarodowych rynkach finansowych) i opłaty bankowe z tytułu płatności transgranicznych.
- Według szacunków Komisji Europejskiej z 1990 r. nie mają większego znaczenia makroekonomicznego (koszty związane z zarządzaniem walutami w krajach UE stanowiły 2,5 mld EUR, tj. 0,05% PKB). Problemy te prawdopodobnie w największym stopniu dotyczą mniejszych przedsiębiorstw. Mniejsze firmy ponoszą też proporcjonalnie większe koszty transakcyjne.

Wpływ euro na handel

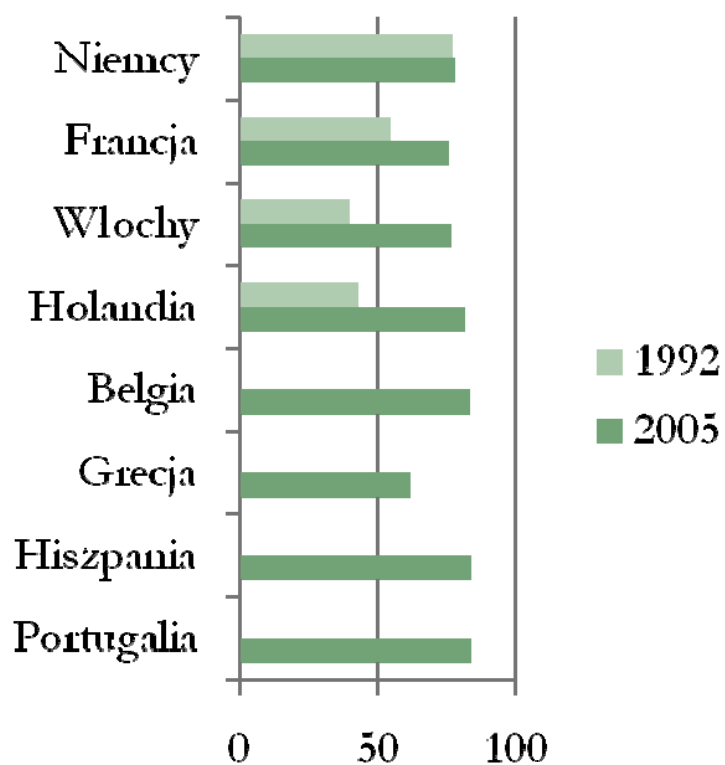
○ Zwiększenie porównywalności cen.

- Wspólna waluta ułatwia transgraniczne porównania cen, przez to wzmacnia konkurencję i powoduje wzrost przepływów handlowych. Wyrażanie cen w jednej walucie zamiast w kilkunastu ułatwia konsumentom i przedsiębiorstwom poszukiwanie najkorzystniejszych ofert.
- Efekt zwiększenia się przejrzystości cen (porównywalności) ma bowiem większe znaczenie w przypadku dóbr mało zróżnicowanych jakościowo (gdzie podstawowym kryterium wyboru jest cena), natomiast w przypadku dóbr zindywidualizowanych (gdzie cena nie jest głównym kryterium wyboru danego produktu spośród pewnej kategorii dóbr) powinien odgrywać mniejszą rolę. Wydaje się też, że większy efekt reakcji może nastąpić w tych grupach produktów, gdzie penetracja importowa z krajów o niskich kosztach wytwarzania jest mniejsza.

Wpływ euro na handel – wzrost znaczenia euro jako waluty międzynarodowej

Udział waluty narodowej w fakturowaniu eksportu ogółem

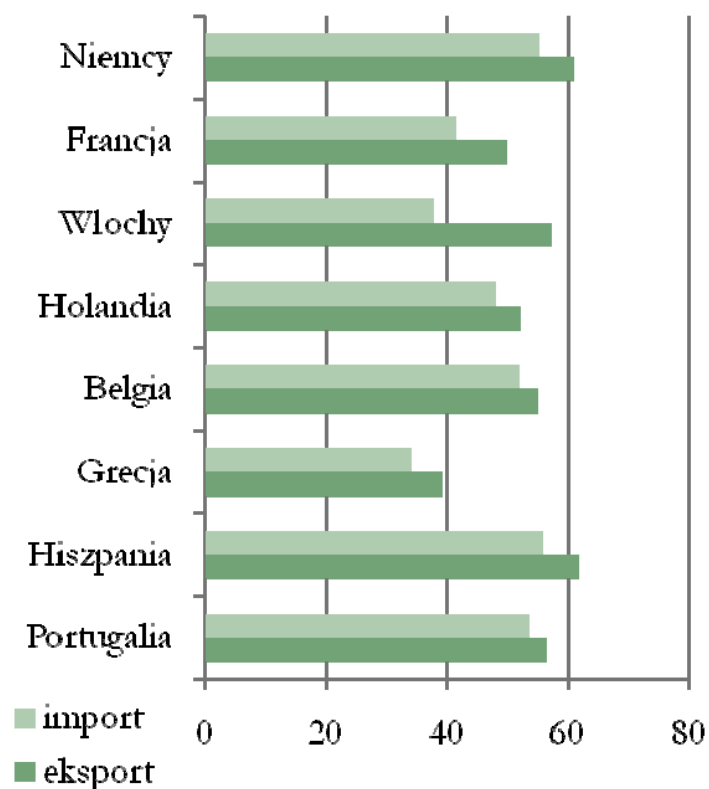

- Udział euro w fakturowaniu handlu zagranicznego we wszystkich krajach strefy euro, jest znacznie większy niż udział strefy euro w handlu zagranicznym. Oznacza to, że wspólna waluta ma także duże znaczenie w fakturowaniu handlu z krajami trzecimi.
- Dane Europejskiego Banku Centralnego wskazują, że w I kw. 2006 r. blisko połowa zewnętrznego eksportu i ponad 1/3 importu z krajów spoza strefy euro fakturowana jest właśnie w EUR.
- W efekcie obniżenie się ryzyka kursowego oraz kosztów transakcyjnych nastąpiło także w handlu z krajami trzecimi.

Wpływ euro na handel – wzrost znaczenia euro jako waluty międzynarodowej

Udział euro w fakturowaniu handlu z krajów trzecich

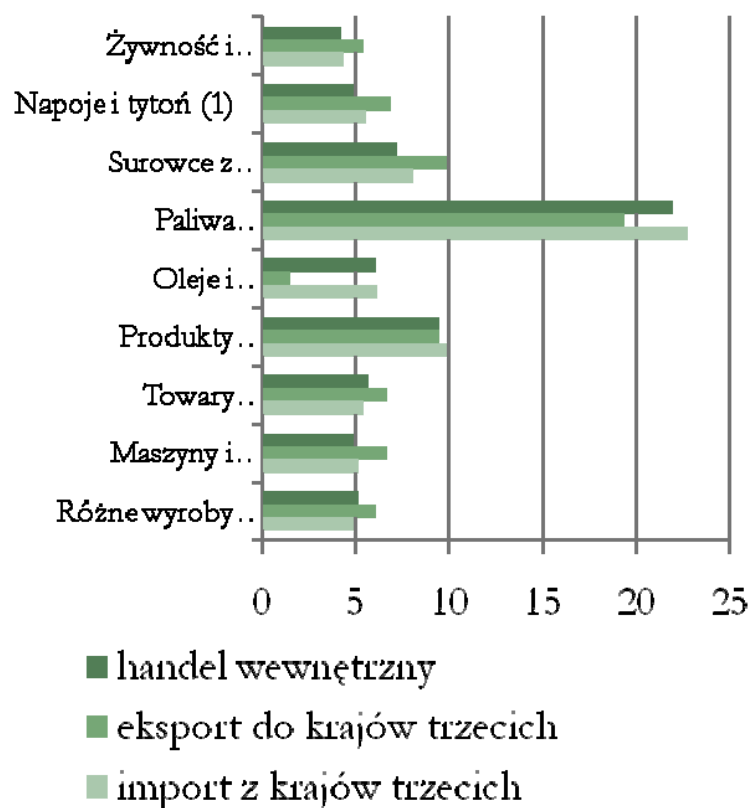

- Dla eksporterów z krajów trzecich dwanaście krajów UGW stało się jedynym rynkiem sprzedaży, co obniżyło koszt dostępu do poszczególnych krajów.
- Eksporterzy i importerzy z krajów trzecich, którzy prowadzą wymianę handlową z wieloma krajami UGW, po wprowadzeniu euro mogą dokonywać płatności tylko w jednej walucie.
- Jednocześnie znacznie ograniczone zostały koszty związane z wymianą walut i ubezpieczeniami przed zmianami kursów.
- Importerzy z krajów trzecich mogą również łatwiej porównywać ceny oferowanych produktów ze strefy euro.

W których grupach produktów bezpośredni wpływ euro na handel był relatywnie największy ?

Dynamika handlu strefy euro wg głównych grup produktów

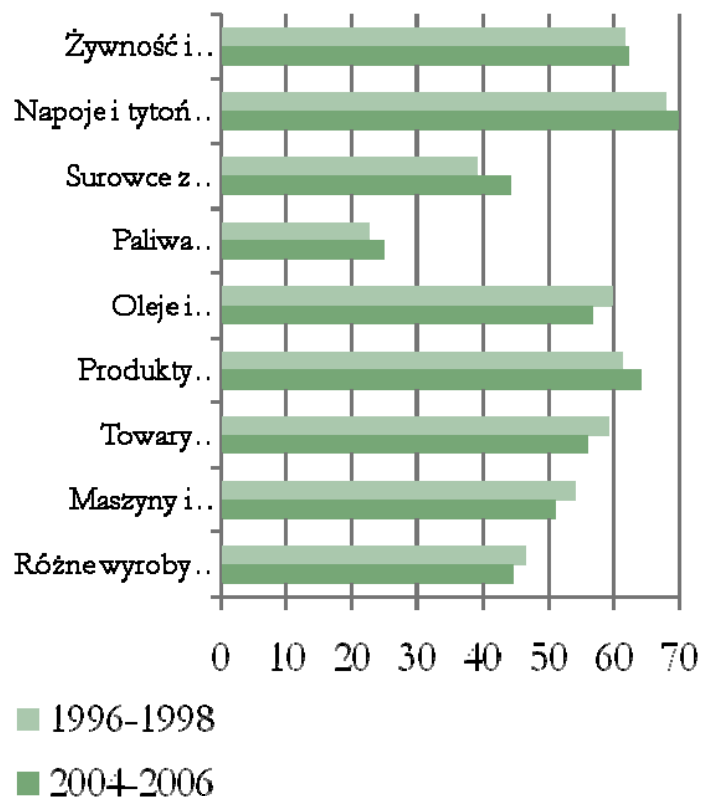

- Wyższy wzrost handlu wewnętrznego niż importu z krajów trzecich nastąpił w przypadku produktów nieprzetworzonych i produktów chemicznych. W konsekwencji w obu przypadkach nastąpił wzrost znaczenia importu z krajów UGW w rynku strefy euro
- W przypadku wyrobów przetworzonych wyższą dynamiką odznaczał się import z krajów trzecich, co przyczyniło się do wzrostu znaczenia importu zewnętrznego w tej grupie

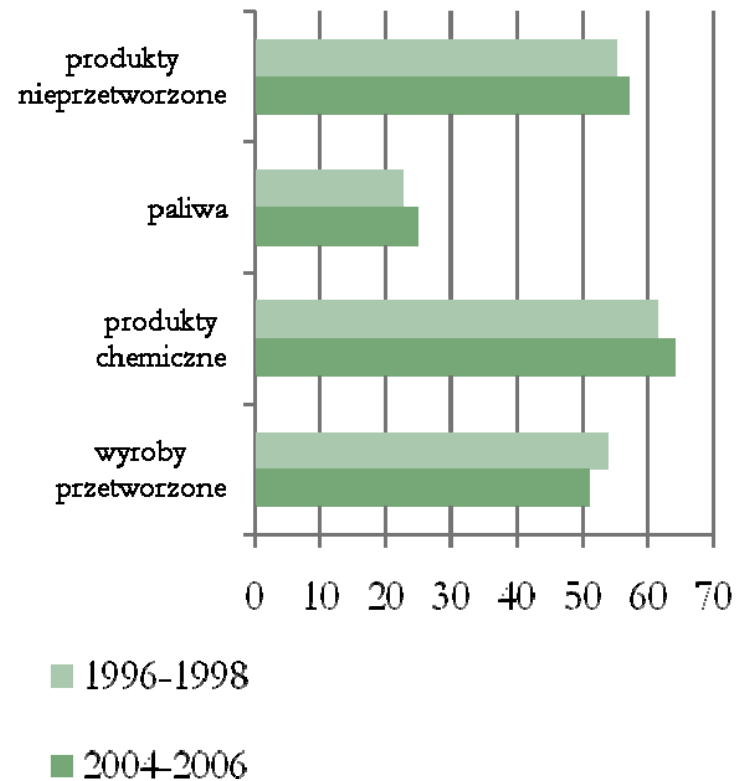

W których grupach produktów bezpośredni wpływ euro na handel był relatywnie największy ?

Udział importu z krajów UGW w imporcie ogółem

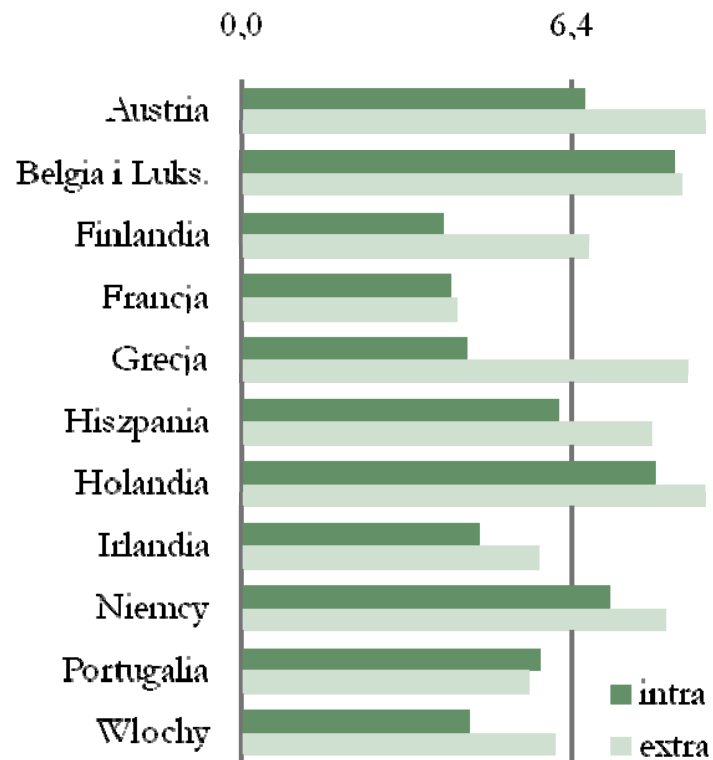

Udział importu z krajów UGW w imporcie ogółem

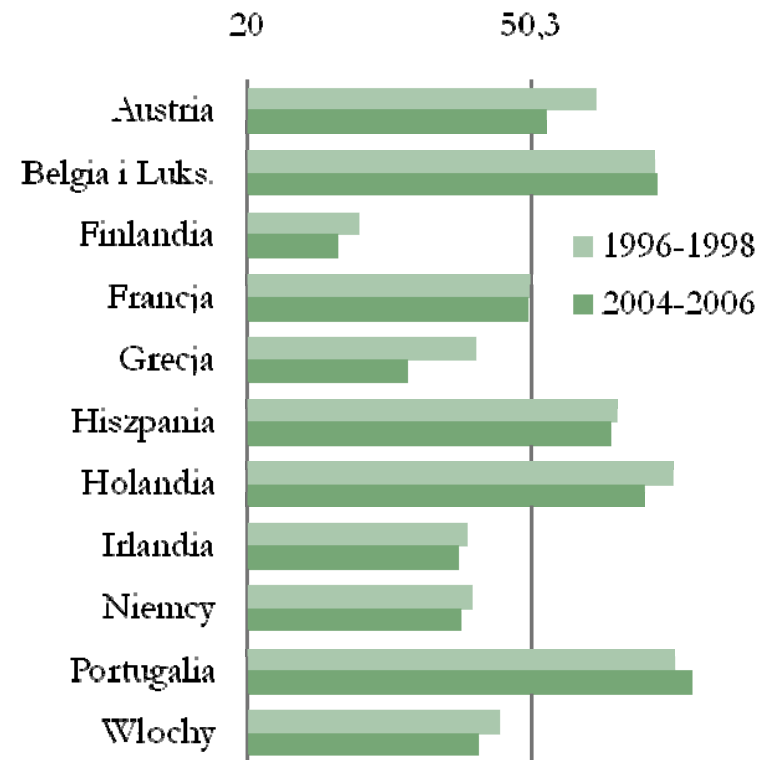

Kraje o najwyższym udziale strefy euro w handlu odznaczały się najwyższą dynamiką eksportu do pozostałych krajów UGW

Średni wzrost eksportu krajów UGW w latach 1999-2006

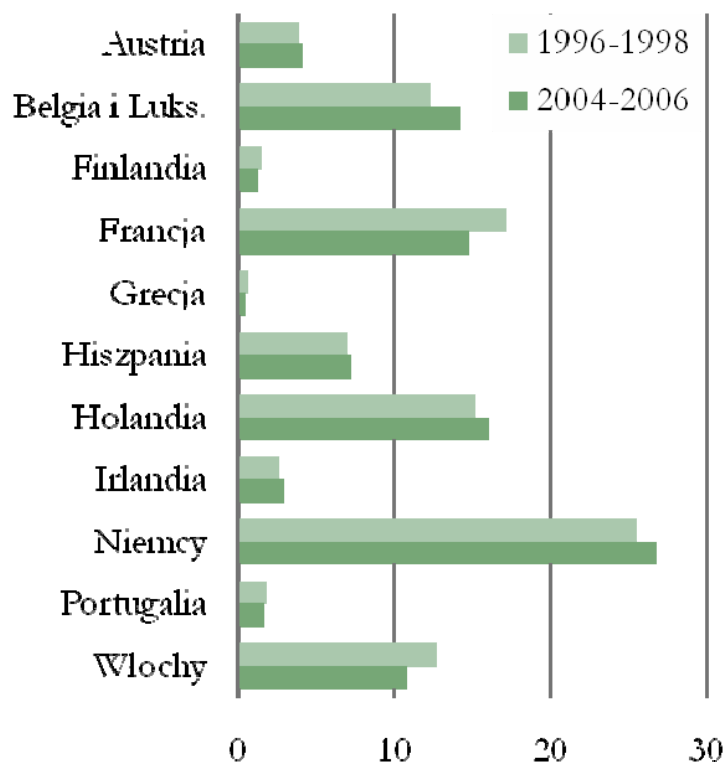
Średni udział krajów UGW w eksporcie strefy euro

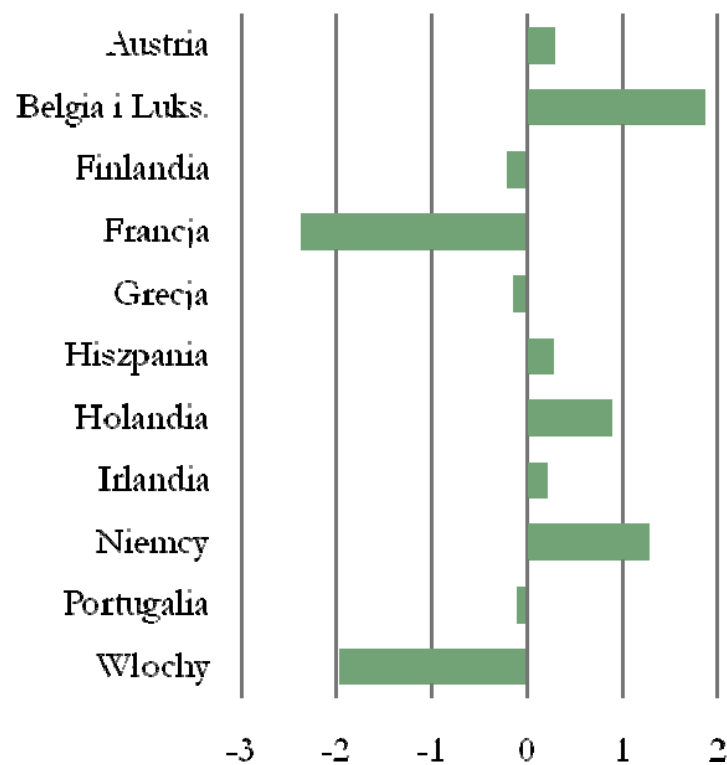

Zmiany udziału poszczególnych krajów w eksporcie wewnętrznym UGW

Udział krajów UGW w eksporcie wewnętrznym

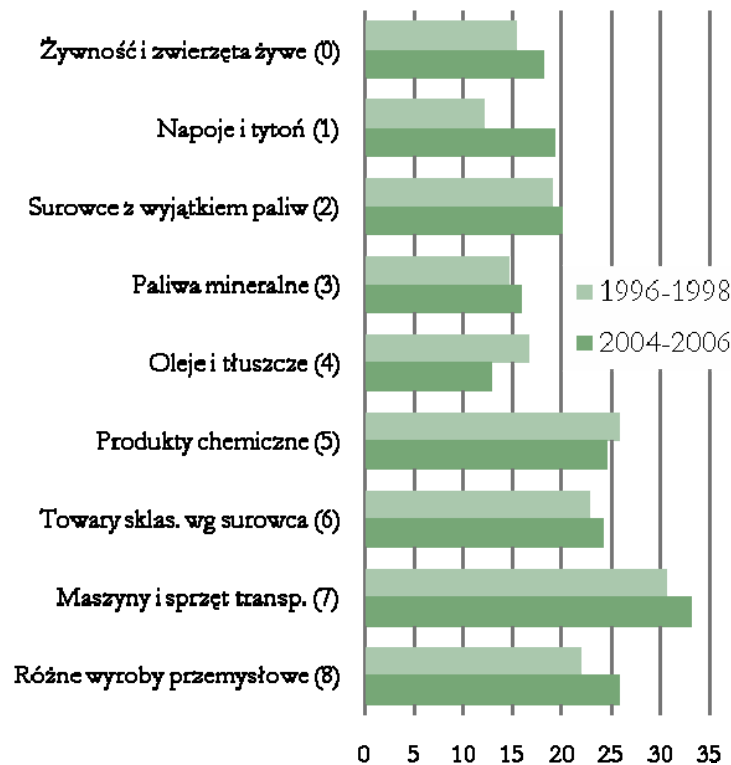

Zmiany udziału krajów UGW w eksporcie wewnętrznym

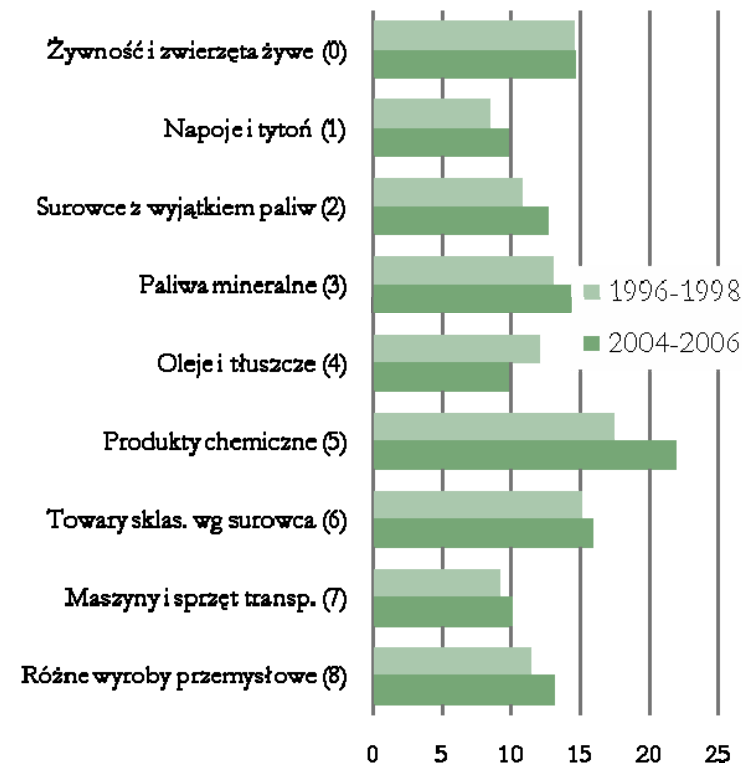

Kraje których udział w dostawach do strefy euro wzrósł najbardziej, zwiększyły swoje w większości grup produktów

Udział Niemiec w eksporcie wewnętrznym UGW

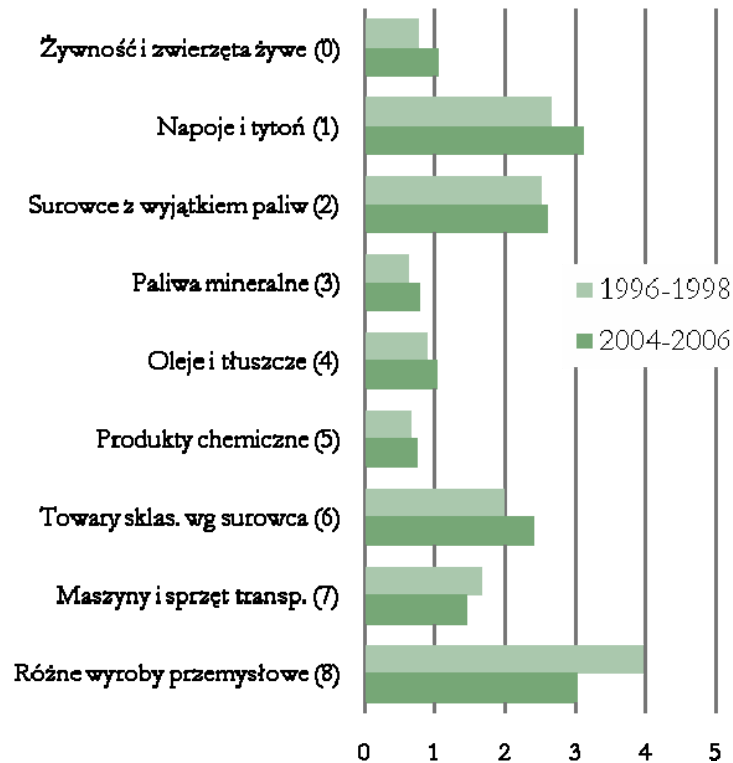

Udział Belgii w eksporcie wewnętrznym UGW

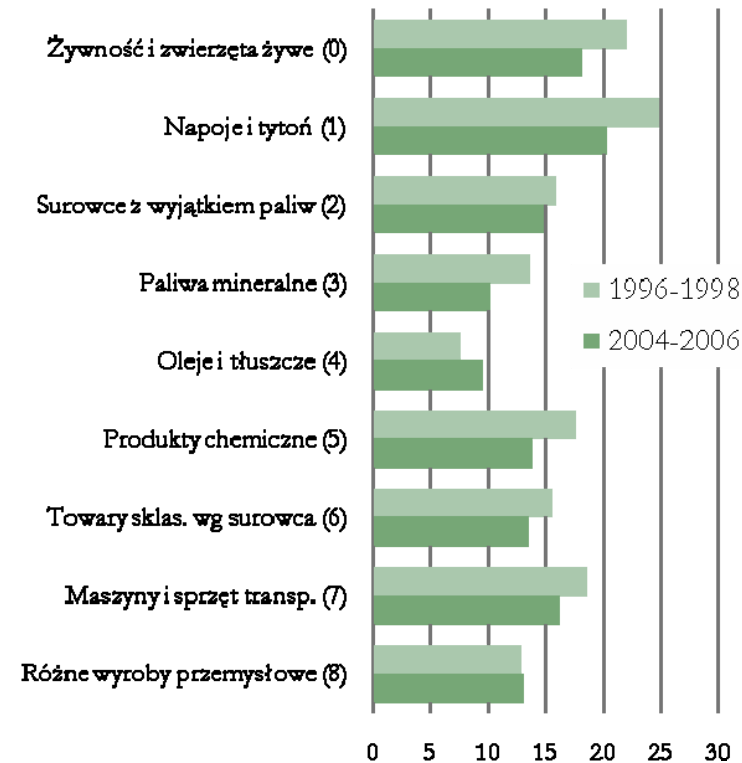

Kraje których udział w dostawach do strefy euro wzrósł najbardziej, zwiększyły swoje w większości grup produktów

Udział Portugalii w eksporcie wewnętrznym UGW

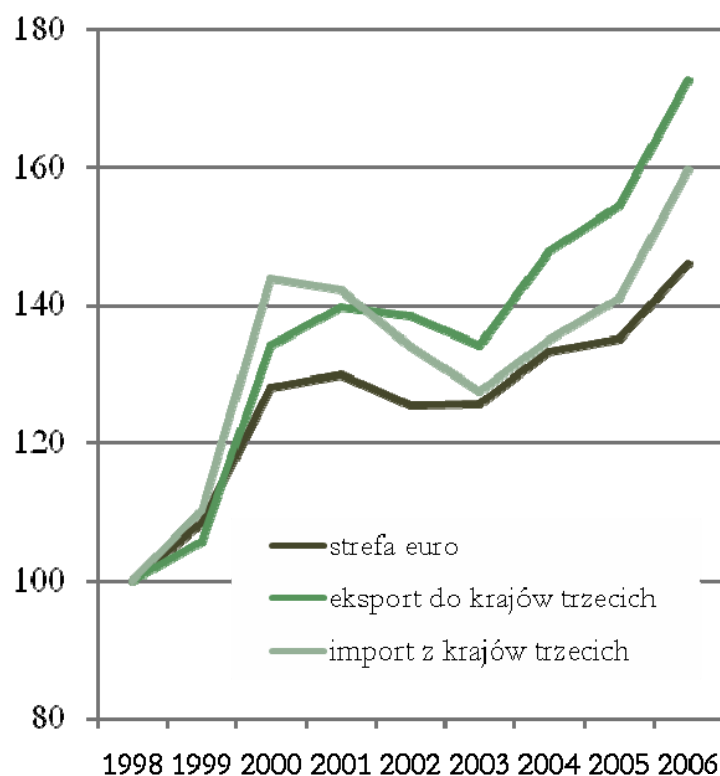

Udział Francji w eksporcie wewnętrznym UGW

Wzrost znaczenia handlu częściami – zjawisko delokalizacji produkcji

Zmiany handlu częściami w strefie euro (rok 1998 = 100)

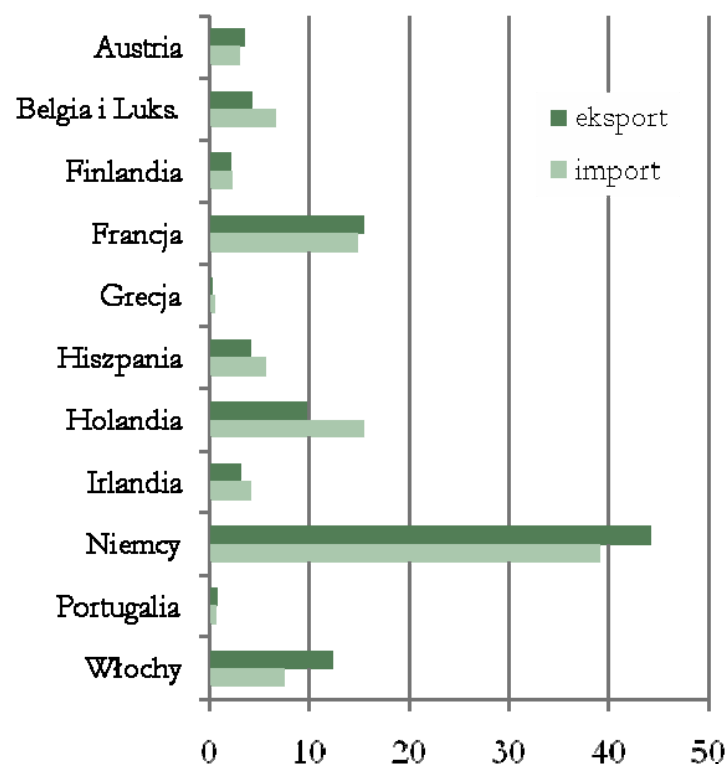

- Dynamika handlu częściami i akcesoriami strefy euro z krajami trzecimi była w latach 1999-2006 wyższa (średnioroczny wzrost eksportu w tym okresie wyniósł 7,1%, a importu 6,0%) niż dynamika obrotów realizowanych pomiędzy krajami UGW (w tym okresie handel wewnątrz strefy euro zwiększał się średnio o 4,8% rocznie). Tak więc działalność korporacji wielonarodowych może być kolejnym czynnikiem (obok rozszerzania procesu integracji, wyższego wzrostu gospodarczego w otoczeniu zewnętrznym, wzrostu cen surowców, przede wszystkim ropy naftowej, wzrostu znaczenia nowych uczestników w handlu międzynarodowym), który tłumaczy szybszy wzrost obrotów handlowych z krajami trzecimi niż realizowanych pomiędzy krajami UGW po wprowadzeniu wspólnej waluty.

Wzrost znaczenia handlu częściami – zjawisko delokalizacji produkcji

Udział krajów UGW w handlu częściami strefy euro (średnio w latach 2004-2006)

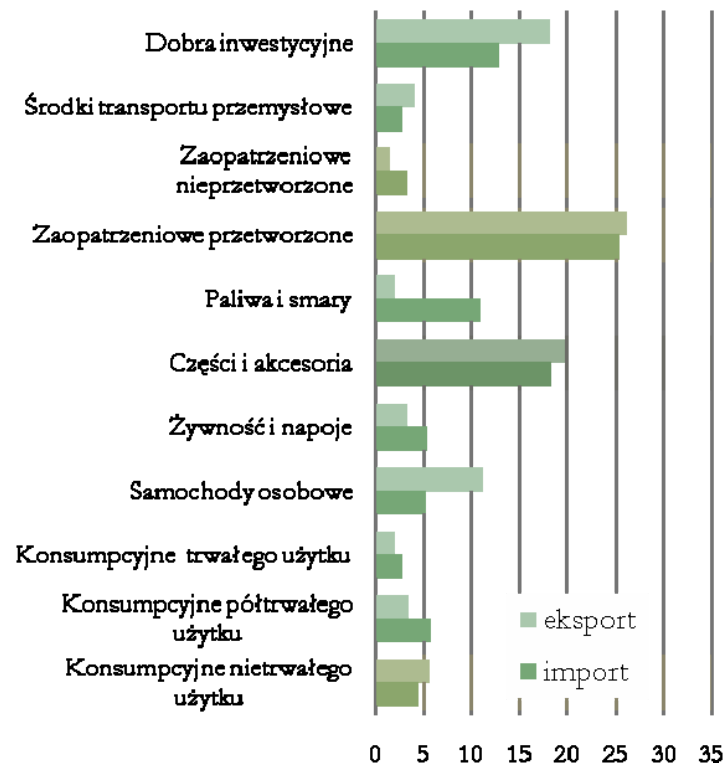

- O stopniu zaangażowania poszczególnych krajów strefy euro w handel częściami i akcesoriami może świadczyć relacja udziału danego kraju w handlu tą grupą towarów do udziału w handlu ogółem w strefie euro. Relacja ta jest najkorzystniejsza dla Niemiec (udział Niemiec w handlu częściami i akcesoriami strefy euro jest o ponad 25% większy niż w handlu ogółem). Jeszcze większe znaczenie mają Niemcy w przypadku importu części i akcesoriów z krajów trzecich (stanowi on bowiem prawie 40% importu krajów UGW). W imporcie z nowych państw członkowskich można mówić o dużej dominacji Niemiec (niemiecki import stanowi ponad 60% importu UGW).
- Niemcy zwiększyły jednocześnie istotnie swoje udziały w handlu wewnątrz strefy euro w zakresie dóbr gotowych, a więc dóbr inwestycyjnych, samochodów i towarów konsumpcyjnych trwałego użytku. Oznacza to zatem, że korporacje niemieckie lokując poszczególne etapy produkcji w krajach trzecich (w tym przede wszystkim w krajach Europy Środkowej i Wschodniej) zwiększyły znacznie swoje przewagi konkurencyjne względem pozostałych eksporterów w strefie euro. Ponadto znacznie niższa dynamika w niemieckim imporcie części i akcesoriów z pozostałych krajów strefy euro, w porównaniu z krajami trzecimi, może sugerować, że część etapów produkcyjnych, które korporacje niemieckie realizowały dotąd w krajach strefy euro została przeniesiona poza obszar UGW, głównie do krajów Europy Środkowej i Wschodniej.

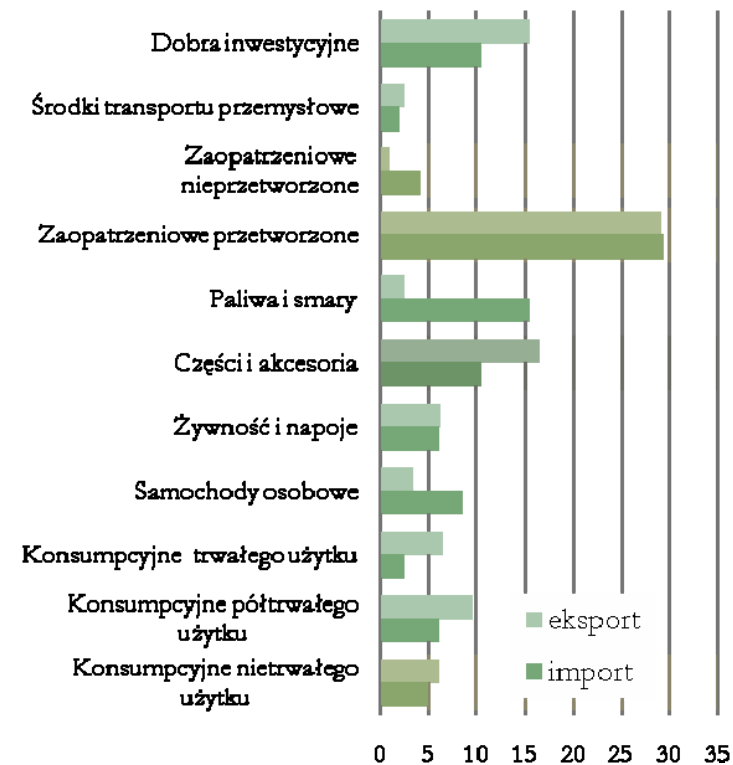

Wzrost znaczenia handlu częściami – zjawisko delokalizacji produkcji

Struktura handlu Niemiec
wg głównych kategorii ekonomicznych
w latach 2004-2006

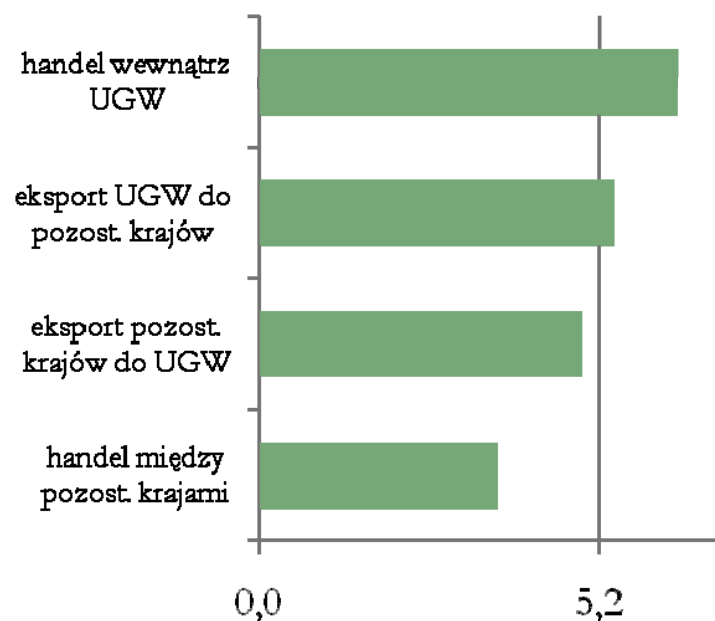

Struktura handlu Włoch
wg głównych kategorii ekonomicznych
w latach 2004-2006

Wzrost znaczenia handlu wewnątrz UGW wśród krajów rozwiniętych

Średnie roczne zmiany eksportu
krajów rozwiniętych w latach 1999-2006

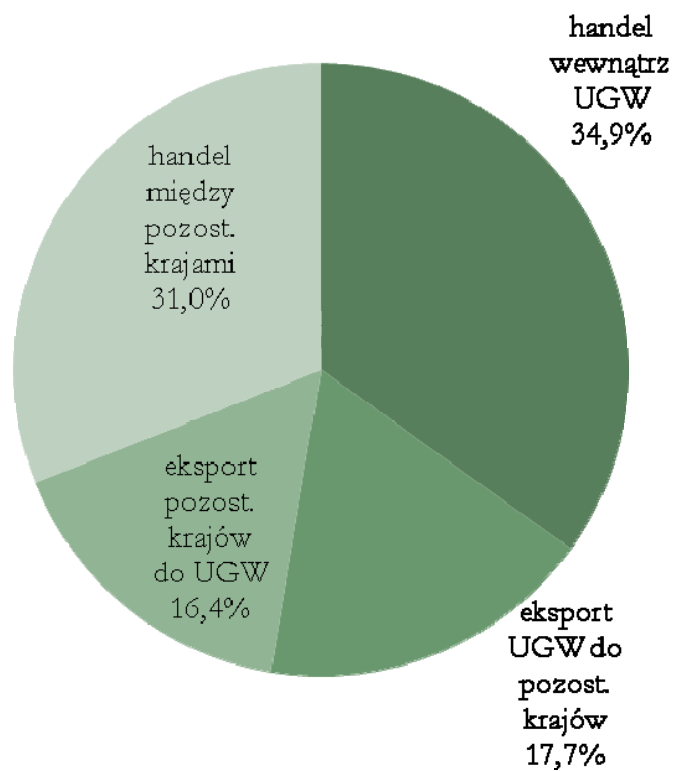

- W latach 1999-2006 (a więc w okresie po wprowadzeniu euro) wartość handlu pomiędzy krajami rozwiniętymi rosła średnio o 5,2% rocznie.
- Najszybciej w okresie objętym analizą zwiększał się **handel między krajami strefy euro**. Jego wartość rosła średnio o 6,4% rocznie.
- Powyżej średniej dla całego handlu pomiędzy krajami rozwiniętymi rósł **eksport strefy euro do pozostałych krajów rozwiniętych** (średnio o 5,4% rocznie).
- Nieco niższą dynamiką odznaczał się **eksport pozostałych krajów rozwiniętych do strefy euro** (4,9% rocznie)
- najniższe tempo wzrostu charakteryzowało w tym okresie **handel pomiędzy pozostałymi krajami rozwiniętymi** (3,6%).

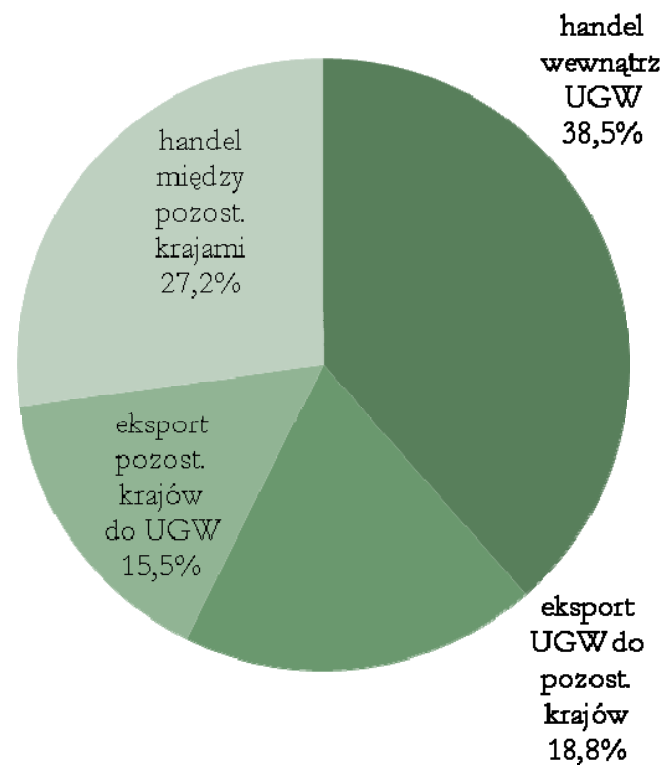

Wzrost znaczenia handlu wewnątrz UGW w wśród krajów rozwiniętych

1996-1998

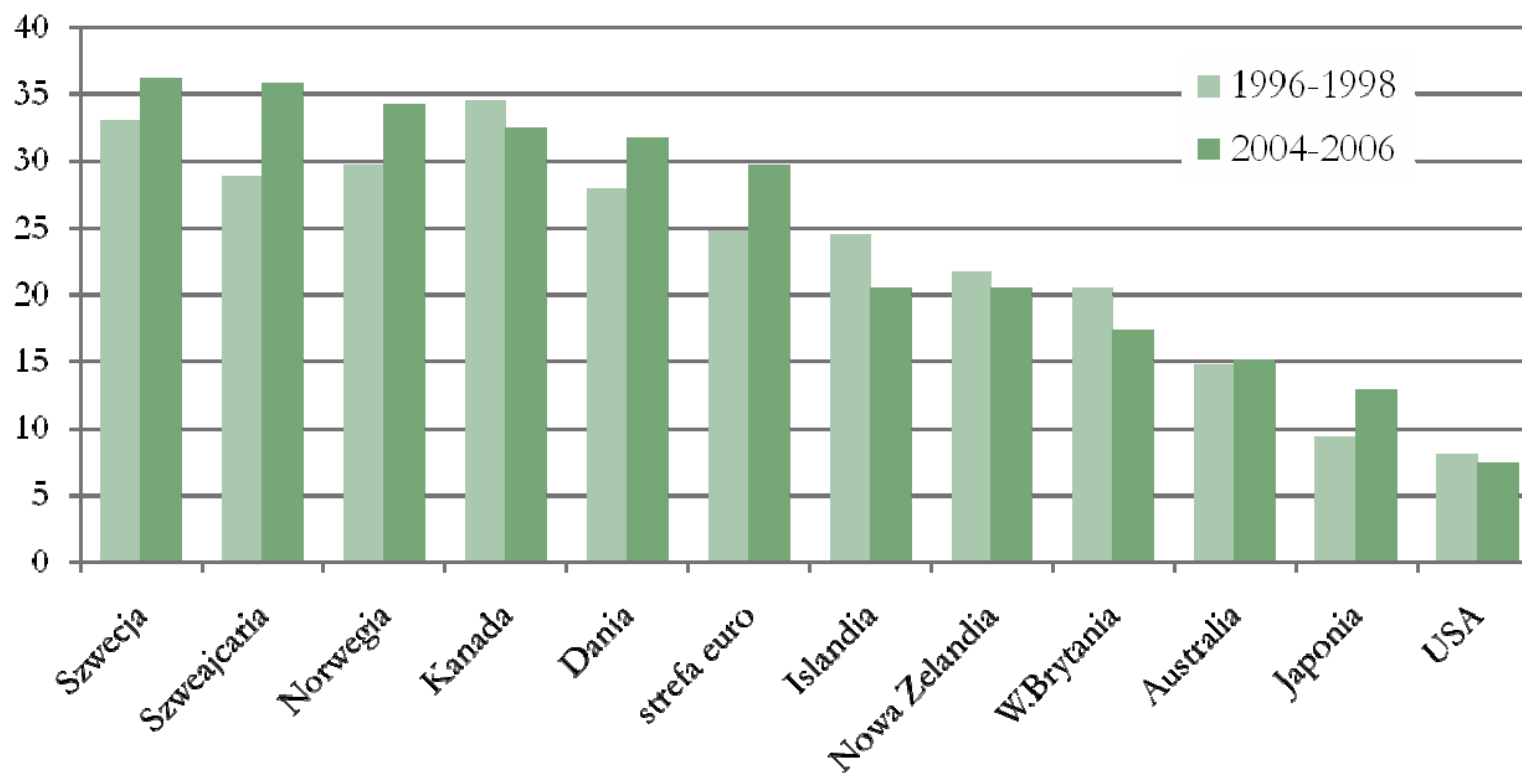
2004-2006

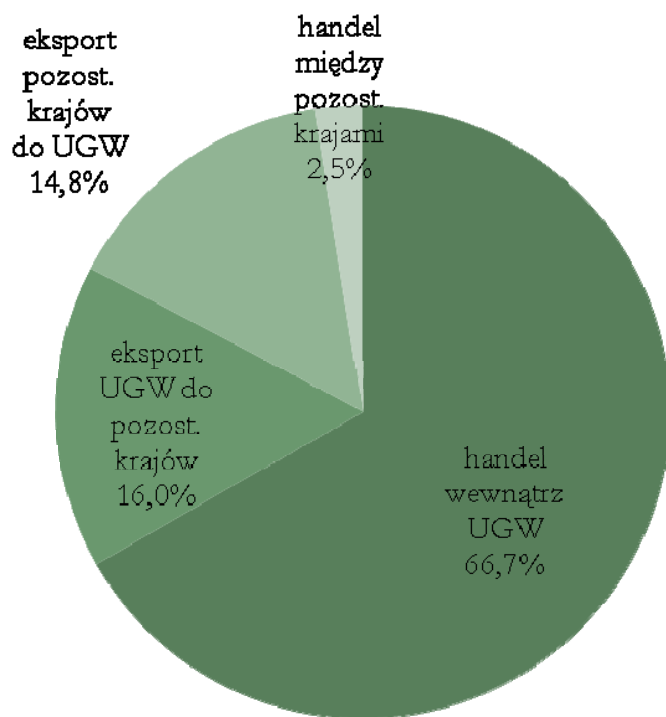
Wzrost znaczenia handlu wewnątrz UGW w wśród krajów rozwiniętych

Udział eksportu w PKB w krajach rozwiniętych
średnio w latach 1996-1998 i 2004-2006

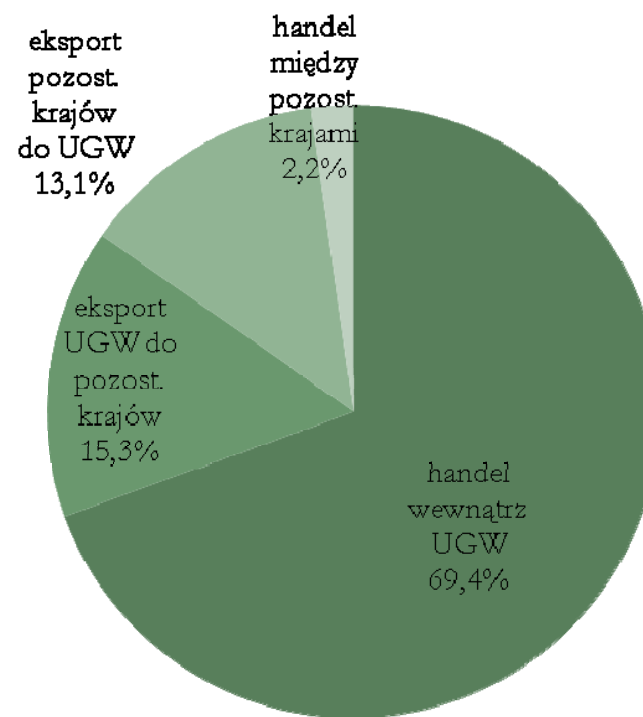

Wzrost znaczenia handlu wewnątrz UGW w wśród krajów UE-15

1996-1998

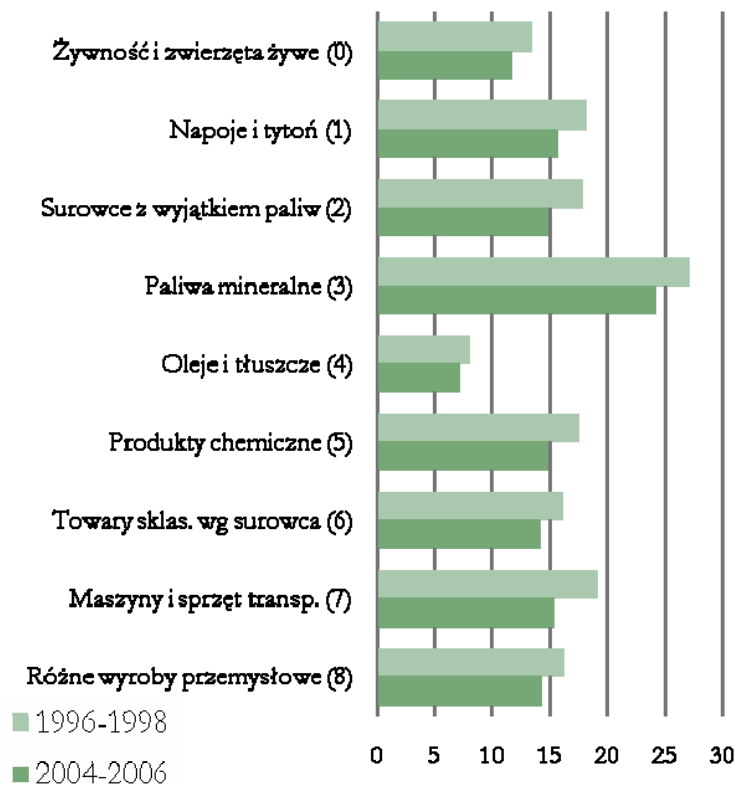

2004-2006

Zmniejszenie się udziału pozostałych krajów UE-15 w handlu strefy euro

Udział Danii, Szwecji i W.Brytanii w imporcie UGW z UE-15

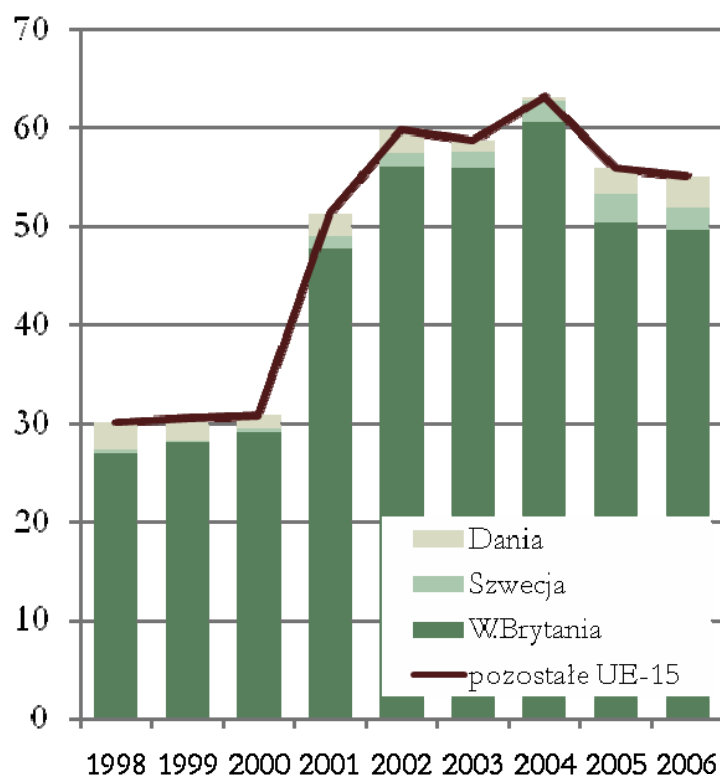

- Wzrost importu z Danii, Szwecji i W.Brytanii był niższy w porównaniu ze wzrostem handlu wewnątrz UGW, co spowodowało spadek udziału tej grupy krajów zarówno we wszystkich sekcjach SITC, jak i głównych kategoriach ekonomicznych;
- Także we wszystkich krajach strefy euro wzrost importu z pozostałych krajów UE-15 był wolniejszy niż wzrost importu z krajów strefy euro

Wzrost znaczenia handlu wewnątrz UGW w wśród handlu krajów rozwiniętych

Zmiany salda w handlu strefy euro z pozostałymi krajami UE-15

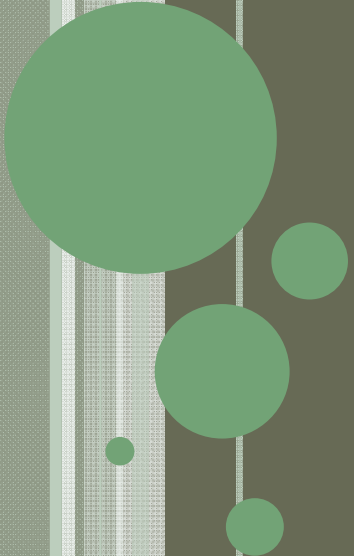
Główne wnioski z analizy tendencji w handlu między krajami strefy euro a pozostałymi krajami UE-15

- w krajach pozostających poza strefą euro następowało zmniejszanie się roli eksportu jako czynnika wzrostu gospodarczego;
- w krajach tych następowało pogorszenie się salda w handlu zagranicznym;
- wyżej wymienione konsekwencje pozostawania poza UGW dla handlu tych krajów są tym większe im większy jest udział strefy euro w wymianie handlowej.

Dziękuję za uwagę

-
- Wyniki pojedynczego projektu badawczego nie determinują wyników całego Raportu na temat pełnego uczestnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w trzecim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej. Projekty badawcze mają charakter dokumentów wspierających.
  - Przedstawione w Raporcie wyniki będą stanowiły podsumowanie kilkudziesięciu projektów, realizowanych zarówno przez pracowników NBP, jak też ekspertów zewnętrznych oraz dotychczasowej literatury.